

Н.В. Полстяна, канд. техн. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

Т.П. Кононенко, канд. техн. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Україна має потужний туристичний потенціал, який використовується неефективно. Згідно з рейтингом конкурентоспроможності туристичної галузі, складеним на Всесвітньому економічному форумі, Україна за рівнем туристичної привабливості займала 78 місце (у 2007 році), 85 місце (2011 р), 76 місце (у 2012 р) з 140 країн світу.

У багатьох європейських країнах вплив туризму на суспільно-економічний розвиток територій розглядається з позиції збалансованого розвитку, який в результаті формування і впровадження відповідної туристичної політики враховує диверсифікацію працевлаштування, збереження навколишнього середовища, охорону природних і культурних засобів. Історико-культурна спадщина, якість послуг, які надаються, становлять критерії оцінки збалансованого туризму.

В умовах сьогодення стратегічною метою розвитку туризму в Україні є створення конкурентоспроможного на світовому та внутрішньому ринках національного туристичного продукту, розширення внутрішнього та збільшення обсягів в'їзного туризму, забезпечення на цій основі всебічного та комплексного розвитку курортних територій та туристичних центрів з урахуванням соціально-економічних інтересів населення, збереження та відновлення природних територій, рекреаційних зон і історико-культурної спадщини.

На сьогоднішній день, в світі існує дві ефективні моделі розвитку туристичної галузі. Одну з них прийнято називати «Азіатською». Вона передбачає інтенсивний розвиток окремих туристичних зон з усіма необхідними умовами. Недоліком цієї системи є своєрідна «штучність» подібних зон, створена спеціально щоб справити враження на туристів. У більшості випадків навколишній простір, що оточує подібні зони, різко відрізняється від створеного образу. Інша модель, що має назву «Європейська» передбачає кардинально іншу стратегію, в рамках реалізації якої найбільший максимум уваги і ресурсів приділяється розвитку внутрішнього туризму, формуванню туристичних маршрутів, створення та розвитку інфраструктури, і лише після всіх цих заходів уряд займається підключенням турів для іноземців.

Важливим фактором, що безпосередньо сприяє розвитку туризму, є формування стратегії територіальних адміністративних одиниць з огляду на наявні існуючі засоби, праці та матеріальні ресурси.

У свою чергу, сучасний туризм відіграє ключову роль і є одним з основних засобів створення позитивного іміджу та затвердження привабливого статусу більшості сучасних країн. У всіх розвинених країнах, туризм вже давно став ефективним інструментом залучення нових інвестицій. Як приклад можна навести Берлінську виставку ІТВ, в рамках якої презентується до 180 держав.

Незважаючи на недостатній рівень розвитку рекламних і маркетингових технологій в країні, Україна має всі шанси стати одним з ключових гравців даної галузі в зв'язку з наявністю величезного числа ІТ-фахівців, а також якісних перетворень в галузі.

Оскільки від вибору моделі розвитку залежить кінцевий результат, і обсяг необхідних ресурсів і власне заходи по реалізації проекту, саме чіткий, економічно обгрунтований і правильний вибір системи є ключовим моментом у досягненні бажаного результату. В першу чергу, необхідно визначити пріоритетні райони, їх переваги в історико-культурному, розважальному та рекреаційному напрямі. Далі необхідна розробка проектів інвестування, маркетингових та інфраструктурних перетворень обраних районів.

До основних тенденцій розвитку туризму в Україні на початку ХХІ століття належать:

- інтенсивний розвиток політичного, культурно-пізнавального, ділового, тематичного та пригодницького туризму;
- посилення конкуренції, що вимагає від туристичної галузі підвищення якості наданих послуг;
- концентрації інвестицій і кооперації учасників ринку туристичних послуг;
- збільшення частки витрат на подорожі в сімейних бюджетів;
- зростання популярності індивідуального туризму тощо.

Туризму не може існувати як окрема галузь економіки, саме тому доцільно розглядати його вплив на економіку України з урахуванням суміжних галузей. За оцінками міжнародної консалтингової діяльності Mc. Kinsey and Company, для забезпечення стійкого зростання ВВП в Україні в першу чергу необхідно розвивати ті галузі економіки, які мають значний потенціал зростання. Однією з таких галузей виступає саме туристична індустрія.

Головна причина успішної реалізації туристичного потенціалу України – наявність потужної інфраструктурної бази, а також ряд проектів, які забезпечать реформування галузі і залучення зарубіжних інвестицій. Розроблена концепція стратегії розвитку туризму спрямована на постійне залучення не менше 400 млн грн в усі місцеві бюджети. Наприклад, завдяки реалізації реформи Міністерства інфраструктури планується підвищення

фінансової підтримки рекреаційних і туристичних маршрутів. Дані заходи дозволять втілити цілий ряд привабливих проєктів, які зможуть кардинально змінити стан туристичної галузі в країні. Природно, найбільш перспективними проєктами є бази відпочинку, курортні зони і містечка, розташовані на узбережжі Чорного моря і в районі Карпат.

Туристична індустрія – складова туристичної інфраструктури, яку формують всі туристичні підприємства і суб'єкти, які надають основні та супутні для туризму послуги. Це сукупність окремих елементів, які включають різні галузі обслуговування: невеликі ресторани, мотелі, готелі, будинки відпочинку, об'єкти пізнавального, лікувального, оздоровчого, спортивного, ділового призначення і забезпечують обслуговування перевезення і надання туристично-екскурсійних послуг.

Створенню привабливого для туристів іміджу країни сприяє реклама: публікації у засобах масової інформації, видання рекламно-інформаційних матеріалів, буклетів, туристичних журналів, участь у виставках, ярмарках, конференціях, проведення презентацій тощо.

Світовий досвід засвідчує, що індустрію туризму можна розвивати і в періоди економічних криз, оскільки витрати на створення одного робочого місця в цій галузі у 20 разів менші, ніж у промисловості, а оборотність інвестиційного капіталу понад в 4 рази вища, ніж в інших галузях господарства.

Для успішного розвитку туризму в Україні необхідні нові підходи і вагомі інвестиції як для будівництва сучасних комфортабельних туристичних баз, так і відповідної туристичної інфраструктури в цілому.

Для туристичної індустрії важливе значення має формування стратегії розвитку туристичних регіонів. Стратегія розвитку туристичних регіонів повинна бути інструментом зовнішнього і внутрішнього просування регіону, який би демонстрував перспективи регіону.

Основу державної політики в галузі розвитку в'їзного туризму складають такі напрями:

- удосконалення системи оподаткування;
- забезпечення внутрішньої конвертованості туристичних послуг шляхом підвищення їх якості та розширення асортименту, поліпшення умов обслуговування туристів;
- будівництво нових, реконструкція і модернізація діючих туристичних об'єктів;
- державне фінансування відновлення пам'яток архітектури, культури, історії України;
- поетапна приватизація туристичних об'єктів з їх інфраструктурою;
- державне сприяння просуванню на міжнародний ринок туристичного продукту України через міждержавні угоди та програми та ін.

Таким чином, метою розвитку туризму в Україні є створення сприятливого організаційно-правового та економічного середовища для розвитку цієї галузі, формування конкурентоспроможного на світовому ринку вітчизняного туристичного продукту на підставі ефективного використання природного та історико-культурного потенціалу України, забезпечення її соціально-економічних інтересів і екологічної безпеки.

Реалізація туристського бізнесу в умовах ринку може бути здійснена за наявності чотирьох основних складових: капіталу, технології, кадрів, рекреаційних ресурсів. Це означає, що недостатньо, маючи капітал, придбати кадри, технологію і займатися туризмом. Для цього необхідно вибрати місце, де є рекреаційні ресурси, а якщо такого місця немає, то створити його. Це одна із специфічних особливостей туристського бізнесу в умовах ринку. Так як четверта складова – рекреаційні ресурси – є найбільш дешевою, то в цілому це визначає високу рентабельність туристського бізнесу.

Н.В. Рогова, канд. техн. наук, доц (ПУЕТ, Полтава)

С.С. Рибакова, асист. (ПУЕТ, Полтава)

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ОБСЛУГОВУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА

У менеджменті кращих компаній світу, незалежно від моделі, у якій вони існують, незалежно від національної приналежності, проявляються такі риси: клієнт-орієнтований підхід, диверсифікованість бізнесу; активізація людського фактора; використання сучасних інтегрованих інформаційних маркетингових технологій; розвиток партнерських зв'язків, у тому числі через нові організаційні форми управління: глобальні об'єднання, стратегічні альянси, консорціуми, що забезпечують доступ до дешевих ресурсів і важливих ринків збуту; домінування адаптивних структур управління; серйозна робота зі створення й підтримки мікрокультури. Ці інноваційні заходи дозволяють підприємствам не просто реалізувати послугу контрагентові або споживачеві, але й формувати попит, підвищувати ефективність діяльності на ринку.

На сьогоднішній день найбільш популярною технологією такого типу є застосування у ресторанных закладах безкоштовного Wi-Fi. Це дозволяє відвідувачам в очікуванні замовлення працювати, переглядати новини, спілкуватися з бізнес-партнерами чи друзями.

Якість їжі і обслуговування не є єдиними факторами розвитку ресторанного бізнесу. За останні роки інновації суттєво змінилися індустрія ресторанного харчування. Тому для отримання високих прибутків та підтримки свого престижу заклади ресторанного господарства повинні бути в